

REVIEWS/RECENZJE

Hoven H., Ford R., Willmot A., Hagan S., Siegrist J. (2014)
Job coaching and success in gaining and sustaining employment among homeless people. "Research on Social Work Practice", 26 (6): 668–674.

Reviewed by: Joanna Ciągło

The authors of this text focus on a very timely issue – the social activation of homeless persons. While analyzing the Ready For Work program described in the article, we can intuit that it is an example of an ideal mixture of two professional tools: employment activation and social work practice. The role of personal job coaching and the support this contributes towards employment success constitutes the main focus of reflection herein. The authors try to present lessons learned from their analysis of a study conducted in the United Kingdom and Republic of Ireland a few years ago.

The introduction provides general knowledge about the situation of the homeless in both countries. Noteworthy here is some non-obvious data. Not only do we get information about different kinds of homelessness and how this affects social life, but we also get a view into the lives of people who have not managed their lodging expenses and have thus lost their home. This sounds a signal about the real shortcomings of the economical system in both the UK and Ireland. The research yields a wide range of data and leads to a subtle conclusion that it is not possible to evaluate such a complicated issue as homelessness for all people the same way.

This article provides us with evidence for the statement that employment activation is one of the crucial steps in getting off the street. International policies and reforms (including those prepared by European Union agendas) underline the fact that work is the best route out of poverty (p. 669). The authors of this article find the best way to prove their point. They simply describe a practical case. Very clearly reflected in numbers, we can see the contribution made by a specific program in helping the unemployed homeless.

Ready For Work is a project concentrated on relations between homeless individuals and their coach. In this study the authors review the essential components of the program and its uses. Shown is that the chance of reentry into the labor market is 3.7 times higher among those who had job coach support compared with those who did

not. Evident is that there is a huge need to work individually with the homeless, and for a long period of time.

Truly remarkable is the discovery by the researchers that younger clients are less successful at getting employment than older ones (p. 671). Surprisingly, the young homeless cannot manage to integrate with the labor market; they represent a special needs group when it comes to new employment solutions. This case forms an important component of the article and focuses our thoughts upon support for new programs addressing the youngest generations of the homeless.

Moreover, these outcomes signal that there are two significant problems connected with taking part in the Ready For Work program. The first issue is gaining a new job and the second is holding onto it. Clear distinctions are made between these two. The authors accent that it is crucial to facilitate both getting into the workforce and staying within it for clients. There are two major challenges in achieving such an ideal. One is that the group is not easy to reach and special measures are needed to enlist new clients. Furthermore, the group displays a high level of social deprivation and, hence, encounters obstacles difficult to overcome with reference to labor market integration.

Another less obvious feature of the article is how it relates to social work practice. It appears that the authors are trying to splice business-oriented solutions into a social worker context. The applications are worth highlighting. For example, there is information about the advantages of job coaching as individual training. As mentioned earlier, individualized work with social welfare clients brings many more assets than the simple, popularly-used classroom approaches (p. 672). Personal support engages clients into settled activities, builds self-confidence and strengthens a belief in their own potential, even in light of recurrent defeat when applying for jobs.

I also liked that the researchers do not hesitate to discuss the study's limitations. For example, they point out that client motivation to work with a job coach was not examined. It is possible that the selection bias of the coaches themselves bore great significance when it comes to client chances of success. The authors also call the coaches' objectivity into question. The quality of assistance therefore presumably fluctuated among different coaches, but could not be controlled or assessed in this study. It is not certain, too, if job coach skills and training had any impact on the successful integration of a client (p. 673).

When it comes to the limitations of the article, there is no reference to other research dealing with the employment of homeless persons. There is a need to compare the findings of this investigation with other experiences and measurements in order to gain a wider overview on the issue and to confirm opinions. In fact, merely a slight digression about different practices would be satisfactory.

Furthermore, a description of the charts and tables included could have been discussed more distinctly. It is obvious that the readers of this article are usually sociologists or they represent various fields of social practice. Nevertheless, data presented on charts and tables here are occasionally more complex and hard to decipher.

Overall, this is a well-organized and quite absorbing article. The authors have collected profound data about the Ready For Work program in the United Kingdom and

Ireland and have written a truly elegant and concise piece. They have discussed new ideas and strengthened critical thought regarding new social work practices in the field of employment activation. The article could be a useful reading for students of social sciences and social work practitioners – especially for those who do not have direct contact with programs such as Ready For Work in their communities and countries as yet. However, this piece leaves the reader (perhaps not unintentionally) wanting something more. There is still much to do in the area of social and employment activation among people without a home or lodging. We must conduct more studies about this, but, to do so, a necessary element is the introduction of more projects like Ready For Work. Hopefully, we will see more such programs, and not only in the most industrialized and modernized countries.

Söderfeldt M., Söderfeldt B., Warg L.-E. (1995)
Burnout in social work. "Social Work", 40 (5): 638–646.

Reviewed by: Sylwia Butkiewicz

Awareness of professional burnout risk in highly demanding jobs has been constantly growing in recent years. Social workers have to deal with difficult, emotionally-laden interaction on a daily basis. One could easily conclude that social workers are possibly exposed to excessive amounts of stress and, thus, in great danger of burnout. A paper published by Söderfeldt et al. (1995) challenges exactly this topic. Their work, until now, has been cited 244 times and is one of the first articles to summarize the early stages in investigating professional burnout among social workers.

In the introduction, the authors present a brief overview of definitions, pointing out that there are 30 definitions of professional burnout in simultaneous use within the academic community. Those definitions also vary significantly, rendering the field of burnout research chaotic; often they are incoherent and so results (in some cases) are contradictory. Moreover, there are multiple, inconsistent scales (including the most popular, the Maslach Burnout Inventory and the Pines Tedium Scale) used to measure the severity of burnout experienced by social work professionals. Herein the authors provide a meta-analysis of 14 research papers focusing solely on assessment of the degree of burnout among social workers. However, major incompatibilities in the research methodology are found in the analyzed studies. Sample sizes were mostly small and varied from fewer than 100 participants up to 1038.

Nevertheless, the authors concluded that, counter-intuitively, reported burnout levels among social workers were actually lower than in control groups. In the studies reviewed there were, nevertheless, a few factors which correlated with social worker burnout. These are divided into three distinct groups: those related to work (e.g., role

ambiguity, low salary, etc.), to the client (e.g., empathy, personal involvement, etc.), or to the individual social worker (e.g., family income, attitude towards the profession, etc.).

The papers evaluated by the authors suggest a plethora of preventive actions to mitigate burnout in our profession. The approaches proposed, once again, do vary widely – including such things as adjustments in the institutional organization of the work itself, financial resource incentives, and adjustments in social work education programs.

That said, the authors find the plurality of suggested countermeasures strikingly exaggerated given the relatively low levels of actual burnout reported. A conclusion is that these studies are in sync with a broad trend of ambiguity in the entire field; unfortunately, this means they only add to the unclear image of professional burnout. As a possible solution, the authors suggest viewing burnout more holistically – similar to the way medical diseases are treated. There is, after all, a cluster of aspects and influences that affect an individual's life.

In summary, this paper by Söderfeldt, Söderfeldt, and Warg discusses as well as points out various issues in perceiving, defining, and measuring professional burnout. The research studies examined herein – although suggesting a lack of significant burnout among social workers – should not promote premature conclusions. In fact, these three authors strongly suggest improving the methodology of burnout studies and the conducting of further research.

It is true that the issue of professional burnout is a challenging one to explore. However, welfare services are one of the main expenses in the budgets of many countries. Social workers running those services are meant to be proxies between taxpayers and the groups in need of support, and, therefore, it is utterly crucial to optimize social work practice to the furthest extent. The effectiveness of social workers impinges directly on how efficiently a state spends taxpayer money and how many people will be significantly supported by those financial and human resources. Thus, possible professional burnout among social workers should not be considered as a phenomenon detrimental to particular employees but rather to a whole society. That is, in my opinion, the main reason why more efforts should be devoted to exploring this aspect of our field.

Weinberg M., Taylor S. (2014)
'Rogue' social workers: The problem with rules for ethical behaviour.
"Critical Social Work", 15 (1): 74–86.

Reviewed by: Michał Gajewski

At the beginning of the article, we can find really interesting information in the abstract about the entire research provided within: "Our findings were that the increase of rules, through their complexity and contradiction, promoted 'rogue' or rule-bending behaviour" (p. 74). The form in which this was written makes a reader curious about what will be included in the next few paragraphs. Even the keywords used in this article (rules, discretion, managerialism, ethics and dilemmas) create an atmosphere for a broad topic which should be interesting for any kind of a social worker. Why, one might ask? This is primarily because nearly all of us are trying to work according to rules, not against them.

The core of this article was a large-scale study conducted in Canada. Within it researchers were trying to explore the impact of the expansion of rules on the complexities of practice as well as the ethical dilemmas which social work practitioners may confront. Of course, the research on its own would not be sufficient for this article: that is why exploration of the study was followed by a discussion of different theories with regards to rule-obeying or rule-bending. This stemmed from the researchers thinking that the rule-bound environment in which social workers are functioning has some unintentional and paradoxical effects.

Everything started with the contemporary situation of social work in Canada. The changes which overwhelmed this country led to managerialism which had its own consequences. The most influential of them was an orientation towards economy and efficiency; ensuing in turn were voluminous rules that emerged to ensure compliance with these administrative structures.

In the paragraph about theories, the authors decided to talk about the Foucauldian tradition of power which is presented as a shifting canvas: it is not held by anyone but enacted through the implementation of societal technologies (Rabinov 1984). Also applied here are the terms of normalization, nomocracy, and telocracy (Evans 2012: 7). The last two notions were specifically referenced to the research project – used to describe the behavior of the social workers who were the part of the research. As the authors noted, this primarily pertained to the set of theories located between Foucauldian determinism and rational agency. It is stated that this article adopts a more fluid notion of the situated subject, following post-structural theories. In those theories, the individual is viewed as the site of an ongoing conflict (Weedon 1997: 32). Here it does not matter if this is a social worker or his/her client.

The research project was a three-year qualitative study conducted in 2009–2012, funded by the Canadian Social Sciences and Humanities Research Council. Its main goal was to explore how "[...] Canadian social workers experienced and addressed the constraints and paradoxes they encounter in attempts to act ethically in their day-to-day

practice” (p. 77). This study was conducted in two provinces – Ontario and Nova Scotia. It is worth mentioning that the individuals who were participants were primarily white, heterosexual, female, and urban.

Found in the analysis of the research was that workers employed a range of behaviors that could be seen as “rogue” by the law or their bosses. While there was a lot of theory in this study, more of the participants in this study seemed to generally support a telocracy perspective connected with “[...] screwing around with the systems” (p. 79). Presumably, this helped motivate them to help their clients. Also, it helped them to feel more relaxed at the time whenever they were able to break the rules, just to carry on with the help they were trying to provide. On the other hand, a lot of the social workers who took a part in the investigation had mixed feelings about the exercise of power in their hands.

The authors also spoke about sentimentalism as a way of working with clients. This work was based on the “[...] importance of emotions in making specifically more evaluations” (p. 80). Most of the social workers participating in the study claimed that they would do anything to help their clients – even if that included breaking the rules – just to get a few more hours or days to try to change someone’s life.

In closing the reviewed article, the authors focused on one of the cases examined. “The Case of Dolores” was one in which the social worker did not decide to break the rules simply to assist her client. She claimed that, although possessing access to key information, she would not provide it to a man who had been adopted from the institution for whom the woman was working at that time (Children’s Aid Society). She decided that “rogue” activity would not help anyone, especially this man and his biological parents. Above all, Canadian law protects the privacy of biological parents who decide to give up their children.

Overall, this is a very interesting article presenting a very specific topic and views on that. It is my feeling that here in Poland we do not speak so much of “rogue” action taken by social workers, hence I cannot say how many of them would qualify for this kind of research. As a social worker myself, I think that this kind of behavior is really heroic in the terms of threats and unpleasantness which may occur if something goes wrong. Although, this text is not one of the latest (dating to 2014), I can recommend it for anyone who would like to see social work and other helping services from a different point of view. This is especially the case, if someone is looking for new ways to help and to use the power which any one of us might be holding to access these possibilities.

References

- Evans T. (2012). *Organisational rules and discretion in adult social work*. “British Journal of Social Work”, 43 (4): 739–758. doi:10.1093/bjsw/bcs008.
- Rabinow P. (ed.) (1984). *The Foucault Reader*. Pantheon Books, New York, NY.
- Weedon C. (1997). *Feminist Practice and Poststructuralist Theory* (2nd ed.). Blackwell Publishers, Cambridge, MA.

Prekariat. Perspektywa katolickiej nauki społecznej (2017),
 J. Mazur, Ł. Marczak (red.). Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu
 Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Kraków: 1–229. ISBN 978-83-7438-
 597-8.

Recenzent: Dariusz Adamczyk

W roku 2017 w serii „Spotkania naukowe wykładowców katolickiej nauki społecznej” jako tom 13. ukazała się książka pod redakcją ojca Jana Mazura i księdza Łukasza Marczaka, zatytułowana *Prekariat. Perspektywa katolickiej nauki społecznej*. Stanowi ona pokłosie konferencji zorganizowanej w Częstochowie na Jasnej Górze w dniach od 20 do 22 czerwca 2016 roku. Przedmiotem obrad był prekaryzm czy prekariat w kontekście wyzwań ponowoczesności. Rozważania nad tym tematem zostały podjęte w wielu aspektach: filozoficznym, socjologicznym (socioekonomicznym), politologicznym, teologicznym. Wiele uwagi poświęcono praktycznym przejawom prekariatu w sytuacji Polski, Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych.

Prekariat to kategoria społeczna charakterystyczna dla współczesnego kapitalizmu. Określenie zostało zaproponowane przez Guya Standinga, profesora Uniwersytetu w Bath (Anglia), który sformułował je w książce opublikowanej w 2011 roku pod tytułem *The Precariat: The New Dangerous Class* (wydanie polskie 2014). Prekariat oznacza stan niepewnej egzystencji, wynikającej z braku stabilności w obszarze ekonomiczno-zawodowym (brak stałego dochodu) i łączy się z ciągłym lękiem przed najbliższą przyszłością, że sytuacja jeszcze bardziej się pogorszy. Prekariusze to osoby, które znajdują się w takiej niepewnej sytuacji, np. czasowo bezrobotni, utrzymujący się z dorywczych prac, zatrudniani na podstawie krótkoterminowych umów, migranci poszukujący godziwych warunków pracy, pracujący na niepełnym etacie, zmuszani do podpisywania *in blanco* swojego wypowiedzenia wraz z umową o pracę (por. *Prekariat*; <https://pl.wikipedia.org/wiki/Prekariat>).

Samo słowo „prekariat” jest neologizmem powstałym z połączenia dwóch słów: ang. *precarious* (niepewny) i proletariat. Prekariusze są zmuszeni w swoim życiu do kilkukrotnej zmiany nie tylko miejsca pracy, ale także zawodu, do przekwalifikowywania się w poszukiwaniu pracy zarobkowej. Stanowisko można bowiem stracić w każdej chwili. Te problemy dotyczą osób stanowiących części rozmaitych grup zawodowych. I chociaż trudno jest w sposób wiarygodny oszacować liczebność tej klasy społecznej, to istnieje pewność co do szybkiego wzrostu jej liczebności (por. Kowalski 2016).

Ten problem jest aktualny i stanowi poważne wyzwanie przede wszystkim dla osób zajmujących się polityką społeczną oraz gospodarczą, ale także jest ważny dla przedstawicieli wszystkich nauk społecznych. W ten obszar problemowy, w perspektywie katolickiej nauki społecznej, wpisuje się omawiane opracowanie zbiorowe, którego celem jest, jak podaje jeden z redaktorów, „intelektualny wgląd w zjawisko prekariatu, próba jego rozpoznania jako specyficznej klasy, względnie warstwy czy grupy społecznej,

przybierającej wymiar globalny” (Mazur 2017: 11), a także zaproszenie czytelników do pogłębionej refleksji nad prekariatem w kontekście współczesnych zjawisk społecznych.

W książce tej znajduje się, oprócz dokonanego przez ojca Jana Mazura wprowadzenia, dziesięć artykułów związanych z kategorią społeczną prekariatu, ujętych w perspektywie katolickiej nauki społecznej, a także jeden tekst nienawiązujący w sposób bezpośredni do tego zjawiska, autorstwa Bogdana Szlachty *O dwóch problemach katolickiej nauki społecznej*, stąd nie będzie on tutaj przedmiotem uwagi. Na końcu książki zamieszczone zostały noty o autorach.

Artykuł otwierający, autorstwa Piotra Jaroszyńskiego, nosi tytuł *Prekaryzm: kilka uwag filozofa kultury*. Jest to tekst, w którym autor przedstawia trzy etapy formowania się prekariatu; wskazuje przy tym na rolę kultury protestancko-liberalnej, a następnie podkreśla pozytywną rolę religii w przezwyciężaniu tego zjawiska. Religia jest bowiem „najsilniejszą formą rekompensaty i przywracania równowagi psychicznej i duchowej, rodzinnej i narodowej” (s. 21). Uwagi tego filozofa, podane w zwięzłej formie, stanowią istotną pomoc w postrzeganiu zjawiska prekariatu.

W drugim tekście książki Krzysztof Wielecki omawia znaczenie, przyczyny i skutki prekariatu. Przedstawia to zagadnienie, odnosząc się do kontekstu kryzysu cywilizacyjnego czasów współczesnych. Mechanizmy tego kryzysu skutkują zagrożeniem dla dobra człowieka, negując w rezultacie podstawowe wartości moralne. Autor dostrzega tu przestrzeń dla katolickiej nauki społecznej, aby tworzyć nowe koncepcje ekonomiczne, polityczne, społeczne, oparte na zasadzie miłości bliźniego.

Kolejny artykuł jest zatytułowany: *Pracownik jako ofiara niesprawiedliwości w ujęciu katolickiej nauki społecznej*. Autor, ksiądz Andrzej Zwoliński, na podstawie nauczania Jana Pawła II na temat własności, która jest ważna dla budowania odpowiedzialności za siebie i bliźnich, zwraca uwagę na kwestię wykorzystywania ludzi pracy, wyzysku, wskazuje na ciągle domagającą się doprecyzowania „kwestię płacową”, przytaczając przy tym sugestie zawarte w doktrynie chrześcijańskiej, zwłaszcza w nauczaniu papieskim, dotyczące budowania sprawiedliwości społecznej (por. Leon XIII 1891: 34; Sobór Watykański II 1965: 67; Jan Paweł II 1981: 19; *Katechizm Kościoła Katolickiego* 1994: 2434). Ten interesujący tekst, zawierający dane ilościowe dotyczące omawianych zagadnień, kończy się refleksją nad propozycją solidaryzmu jako poprawy życia społecznego.

Następny artykuł nosi tytuł *Fenomen prekariatu jako wyzwanie dla współczesnej polityki społecznej*. Józefina Hryniewicz dokonuje w nim dość szerokiej analizy kwestii społecznej, która wyraża się między innymi powstaniem prekariatu. Wyprowadza konkluzję o ważnej roli polityki społecznej państwa w procesie „przeciwdziałania negatywnym skutkom globalnej gospodarki neoliberalnej” (s. 107).

Elżbieta Rafalska w tekście zatytułowanym *Prekariat w perspektywie wyzwań i zadań stojących przed Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej* podejmuje kwestię nietrwałego zatrudnienia i częstej rotacji pracowników. Omawia praktyczne działania odnośnie do przepisów prawnych na rzecz zmniejszenia skali zjawiska prekariatu.

Tekst Ireny Lipowicz *Prekariat a prawa człowieka* dotyczy ciekawych propozycji wskazań dla instytucji państwa oraz Kościoła w kwestii poszukiwania metod i form

działania w celu zaradzenia trudnej sytuacji dość szerokiej grupy osób w społeczeństwie, z poszanowaniem podstawowych praw człowieka, zwłaszcza jego godności osobowej.

W kolejnym artykule pod tytułem *Od proletariatu do prekariatu. Refleksje na kanwie społecznej troski COMECE* ksiądz Piotr Mazurkiewicz, na podstawie analizy dokumentu *De not Deny Justice to Your Poor People. Proposals for Combating Poverty and Social Exclusion in the EU* z 2010 roku, przypomina, że ubóstwo w Europie nie jest skutkiem braku środków, lecz niewłaściwego nimi dysponowania. Pisze też, że preferencyjna opcja na rzecz ubogich, choć ważna, nie jest główną misją Kościoła. Tą bowiem jest zbawienie człowieka.

Marian Bagiński podejmuje temat *Prekariat w USA w aspekcie medialno-akademickim: wyzwanie dla katolickiej nauki społecznej*. Prezentuje przy tym refleksje amerykańskich uczonych na temat tego zagadnienia. W kolejnym tekście – *Uwagi historyka o badaniach katolickiej nauki społecznej nad współczesnym prekaryzmem* – Dariusz Złotkowski przedstawia przykłady zbadanych w historii problemów społecznych ze znanymi ich skutkami. Podejmując temat *Prekariat – nowa postać proletariatu?*, w ostatnim omawianym artykule, ksiądz Łukasz Marczak zwraca uwagę na nowe formy proletariatu, powstałe na skutek upowszechnienia własności, a także, w tym kontekście, na konieczność właściwego rozumienia pracy ludzkiej, zawartego w papieskich encyklikach społecznych.

Podsumowując całość omawianej pracy zbiorowej, należy podkreślić aktualność zawartych w niej treści. W książce kładziony jest akcent na podmiotowe rozumienie pracy ludzkiej, prawa człowieka oraz aksjologiczne podstawy życia społeczno-gospodarczego. Poszczególne teksty, stanowiąc intelektualną refleksję nad zagadnieniem prekariatu, mogą być inspirujące w sferze katolickiej nauki społecznej w ponowoczesności. Los prekariuszy jest bowiem istotną misją w Kościele. Ważna jest zatem w tej kwestii pogłębiona refleksja interdyscyplinarna.

Opracowanie to z powodzeniem może służyć pomocą w refleksji naukowej, a jego adresatami mogą być również pracownicy socjalni, studenci tego kierunku, a także innych kierunków nauk społecznych, politycy i inni, którzy są zainteresowani lub aktualnie zaangażowani w działania mające na celu budowanie ładu społeczno-ekonomicznego.

Bibliografia

- Hryniewicz J. (2017). *Fenomen prekariatu jako wyzwanie dla współczesnej polityki społecznej*, w: *Prekariat. Perspektywa katolickiej nauki społecznej*, J. Mazur, Ł. Marczak (red.). Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Kraków.
- Jan Paweł II (1981). *Encyklika Laborem exercens*. Libreria Editrice Vaticana, Watykan.
- Jaroszyński P. (2017). *Prekaryzm: kilka uwag filozofa kultury*, w: *Prekariat. Perspektywa katolickiej nauki społecznej*, J. Mazur, Ł. Marczak (red.). Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Kraków.
- Katechizm Kościoła Katolickiego* (1994). Pallottinum, Poznań.

- Kowalski K. (2016). *Prekariat – definicja pojęcia*; <http://demokratio.pl/artykuly/153-prekariat-definicja-poj%24%99cia.html> (dostęp: 16.06.2018).
- Leon XIII (1891). *Encyklika Rerum novarum*. Librería Editrice Vaticana, Watykan.
- Mazur J. (2017). *Czy naprawdę nowa i niebezpieczna klasa? Wprowadzenie*, w: *Prekariat. Perspektywa katolickiej nauki społecznej*, J. Mazur, Ł. Marczak (red.). Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Kraków.
- Prekariat*; <https://pl.wikipedia.org/wiki/Prekariat> (dostęp: 16.06.2018).
- Sobór Watykański II (1965). *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym Gaudium et spes*. Rzym.
- Standing G. (2011). *The Precariat: The New Dangerous Class*. Bloomsbury Academic, London.
- Standing G. (2014). *Prekariat. Nowa niebezpieczna klasa*, tłum. K. Czarnecki, P. Kaczmarek, M. Karolak. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.